

preventivna platforma

Inštitut za raziskave in razvoj "Utrip"
Trubarjeva cesta 13, 1290 Grosuplje
Pisarna: Vošnjakova ulica 1, 1000 Ljubljana
Telefon: (031) 880 520
E-pošta: info@institut-utrip.si
Spletna stran mreže: www.preventivna-platforma.si

Poziv poslankam in poslancem Državnega zbora RS

»Alkohol in šport ne gresta skupaj. Podpora strožjim ukrepom s strani širše evropske strokovne javnosti na področju alkoholne politike«

Nevladne organizacije s področja javnega zdravja pozivajo Vlado RS in Državni zbor RS, da uvede še strožje ukrepe glede prodaje alkohola v sklopu športnih prireditvev ter prepove sponzoriranje športnih klubov in prireditvev s strani alkoholne industrije

Ljubljana, 17. marec 2015 – V minulih dneh smo bili prek medijev obveščeni, da nekateri poslanci Državnega zbora RS pod vodstvom Janija Möderndorferja (Zavezništvo Alenke Bratušek) predlagajo spremembo alkoholne zakonodaje po hitrem postopku, ki naj bi omogočila *prodajo alkoholnih pijač znotraj športnih objektov in med športnimi prireditvami*. Namesto tega nevladne organizacije, zbrane okrog vsebinske mreže na področju zdravja »**Preventivna platforma**« ter druge podporne mreže, ustanove in organizacije Vladi RS in Državnemu zboru RS predlagamo, da predvsem zaradi zaskrbljujočega stanja na področju alkohola najprej odločno **zavrnejo** sprejetje omenjene spremembe *Zakona o omejevanju porabe alkohola (ZOPA)* ter spodbudijo čim hitrejšo celovito obravnavo strožjih ukrepov alkoholne politike, ki bodo stanje v prihodnjih letih na tem področju v Sloveniji vsaj malo izboljšali. V tem procesu želimo biti enakovredno vključene tudi nevladne organizacije.

Brez celostnega pristopa, podprtega z *znanstvenimi dokazi* in *temeljito analizo dosedanjega izvajanja alkoholne zakonodaje*, se nam bodo takšni »padalski« ukrepi posameznikov, praviloma podprti s strani alkoholne industrije, dogajali tudi v bodoče. Poslanke in poslance Državnega zbora RS ob tem pozivamo, da ne postanejo »**slepi sledilci**« **alkoholne industrije**. Zavedati se moramo, da se s povečanjem prisotnosti alkohola na športnih prireditvah izrazito povečuje tveganje za vse vrste nasilja in vandalizma, vožnjo pod vplivom alkohola, družinsko nasilje, kršitve javnega reda in miru in še bi lahko naštevali.

Glede predlagane sprostitev prodaje alkohola na športnih prireditvah menimo, da bi morala država obstoječo ureditev še dodatno zaostri, saj je že doslej prihajalo do več kot očitnih

zlorab, npr. prek registracije dodatnih prizorišč dogodka in VIP prostorov, kjer je bilo možno prodajati in ponujati alkohol. Imamo vsaj nekaj trdnih **argumentov**, zakaj bi moralo do tega priti:

- *Prvič*, pogledjmo samo **vsakoletne »pohode pijančevanja«** v Planici in še marsikje. Posnetki in fotografije, dostopni na številnih spletnih straneh medijev ter na socialnih omrežjih, so več kot zgovorne. Temu nimamo kaj dodati!
- *Drugič*, prepričani smo, da so ljudje sposobni zdržati tistih **nekaj ur brez alkohola** (še zlasti na nogometnih, košarkarskih ali rokometnih tekmah, ki trajajo praviloma manj kot dve uri). Še posebej je to pomembno, če so na športnem dogodku prisotni otroci in mladostniki. In običajno je na športnem dogodku ogromno otrok in mladih!
- *Tretjič*, ljudje potrebujemo vsaj **nekaj lokacij, kjer alkohol ne bo prisoten**. Športni dogodki bi morali biti namenjeni družinam in povsem brez alkohola. Morda pa na športne dogodke ravno zaradi trenutnih omejitev glede prodaje alkohola pride več družin, ki bi sicer ostale doma, če bi bila tam peščica opitih obiskovalcev in »metala« slabo luč na celoten dogodek? Napredek torej je!
- *Četrtoč*, prodaja in ponujanje alkoholnih pijač na športnih prireditvah dokazano dodatno poveča **različna tveganja** za celo vrsto prekrškov in kaznivih dejanj, povezanih z alkoholom, vključno z nasilništvom in vandalizmom, pretepanjem, poškodovanjem tujih stvari, razgrajanjem, nasiljem v družini, vožnjo pod vplivom alkohola (po možnosti s prisotnostjo otrok in mladostnikov v avtomobilu na poti s športne prireditve!) in tako dalje. Je res vredno?!
- *Petič*, v primeru večjih dogodkov, kot so npr. nogometne tekme državne reprezentance, derbiji med Mariborom in Olimpijo ali planiški poleti, ni prav nobene garancije, da bo sploh kdo lahko **nadziral prodajo in ponujanje alkohola med takšno veliko množico**. Športna društva sicer hitijo razlagati, da v vsakem primeru na športnih prireditvah (npr. med odmori) ne bodo mogla točiti večjih količin alkoholnih pijač, čemur pa nasprotuje video posnetek z ameriških športnih stadionov, ki jasno kaže na izjemno iznajdljivost prodajalcev za povečanje profita: <https://www.youtube.com/watch?v=SkV8NQPivHA>.
- *Šestič*, prepričani smo, da bi bila ena od boljših dodatnih političnih možnosti za onemogočanje povezovanja športa in alkohola popolna **prepoved sponzoriranja športa s strani alkoholne industrije**. Pritožb proizvajalcev alkoholnih pijač, da ne morejo prodajati svojih produktov na športnih dogodkih, ki jih tako ali drugače finančno podpirajo, ne bi bilo več. Športni klubi pa bi bolj intenzivno začeli iskati sponzorje med podjetji, ki jim nekaj pomeni tudi zdravje in zdrav življenjski slog.

Pri našem pozivu in argumentih proti slabšanju razmer na področju alkoholne politike v Sloveniji so nas podprli **številni ugledni strokovnjaki** s tega področja iz tujine:

Dr. Peter Rice s Scottish Health Action on Alcohol Problems (SHAAP): *»Na Škotskem, ki ima podobno ureditev kot zdaj Slovenija, smo imeli pred mesecem dni zelo podobno situacijo, ko so nogometni klubi s podporo krovnih organizacij, ki naj bi od tega tudi največ pridobili, predlagali sprostitev prodaje alkoholnih pijač na nogometnih stadionih. Takoj smo sestavili skupino predstavnikov ustanov in organizacij, ki se ukvarjajo z javnim zdravjem in nasiljem v družini, ter napisali protestno pismo¹. Tema je po zaslugi g. Jima Murphya, novega vodje*

¹ <http://www.heraldscotland.com/news/health/keep-booze-away-from-football-matches-say-doctors.118919843>

glavne škotske opozicijske stranke in zagovornika prodaje alkoholnih pijač na nogometnih stadionih, prišla tudi na politični dnevni red. Na srečo je bilo javno mnenje zelo nenaklonjeno tej ideji, kar je bilo za nas ugodno, Na koncu politične podpore za spremembe na srečo ni bilo, kljub temu pa debata še ni zaključena. Pri naših prizadevanjih nas podpirata tudi škotska vlada in ministrstvo za zdravje²«.

Dr. Lars Møller s Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), pristojen za Evropo: »Napovedane spremembe so slaba novica za Slovenijo, še posebej v luči našega evropskega akcijskega načrta na področju zmanjševanja tvegane in škodljive rabe alkohola. Slovenija v marsičem ni ravno restriktivna država na področju alkoholne politike, zlasti pa ne v povezavi z dostopnostjo do alkohola. Največja pomanjkljivost slovenske alkoholne zakonodaje je, da nimate vzpostavljenega sistema licenciranja prodaje ali ponudbe alkoholnih pijač. Takšen sistem je lahko zelo učinkovit pri nadzoru nad izvajanjem zakonodaje, zlasti glede prodaje alkohola mladoletnim in opitim. Tudi glede omejevanja pitja oziroma popivanja na javnih površinah je Slovenija v primerjavi z drugimi evropskimi državami šibka. Napovedi, da naj bi takšno politiko še bolj sprostita, niso ravno spodbudne in jo Svetovna zdravstvena organizacija ne podpira. Športni dogodki bi morali biti popolnoma brez alkohola, saj to občutno zmanjša tveganja za razne oblike nasilja, ki so prisotne zlasti na nogometnih tekmah«.

Wim van Dalen, direktor nizozemskega inštituta za alkoholno politiko (STAP): »Sodobna znanstvena dognanja^{3,4} na področju alkoholne politike so zelo v prid prepovedi sponzoriranja. Sponzoriranje športnih klubov in športnih prireditev s strani alkoholne industrije ima dokazano negativen učinek na pivsko obnašanje zlasti mladih ljudi. S povečanjem dostopnosti alkohola na športnih prireditvah se bo zagotovo povečal tudi interes alkoholne industrije za sponzoriranje, kar zna biti še posebej nevarno z vidika še bolj tvegane in škodljivega pitja otrok in mladostnikov v prihodnje. Namesto da bi stanje sčasoma izboljševali, bi ga še poslabšali. Že davnega leta 1999 je bilo sponzoriranje športa s strani alkoholne industrije v Evropi vredno približno 168 milijonov ameriških dolarjev. Vemo tudi, da je približno 60 odstotkov oglaševalskih odhodkov alkoholne industrije v ZDA skoncentrirano na področju športa, vključno z oglaševanjem in sponzoriranjem. Ti podatki so še posebej zaskrbljujoči, če vemo, da oglaševanje in sponzoriranje vpliva na tvegano in škodljivo pitje med udeleženci in gledalci športnih prireditev. Prek sponzoriranja velikih športnih dogodkov s strani proizvajalcev alkoholnih pijač se občutno poveča delež mladoletnikov, ki so izpostavljeni oglaševanju alkohola«.

Mariann Skar z evropske krovne nevladne organizacija s področja alkoholne politike »Eurocare«: »Popolnoma je jasno, da šport in alkohol ne moreta biti »partnerja«. Svetovno in evropsko krovno nogometno organizacijo ter tudi nekatere druge športne organizacije smo že večkrat pozvali, naj se odrečejo sponzoriranja s strani alkoholne industrije ter prodaje alkoholnih pijač na svojih dogodkih, saj je njihova dolžnost predvsem promocija športa in zdravega življenjskega sloga. Nad njihovimi odzivi smo zelo razočarani, saj v veliki večini vztrajajo pri povezovanju alkohola in športa. Ugotavljamo, da jim očitno ni mar za dolgoročne vpliva na poslabšanje zdravja ljudi, temveč zgolj za kratkoročne finančne ugodnosti«.

² <http://www.scotsman.com/news/politics/top-stories/snp-government-against-lifting-football-booze-ban-1-3692313>

³ <http://eucam.info/wp-content/uploads/2014/05/fs-20120522-ammie-sportsponsorship-netherlands-.pdf>

⁴ <http://www.theguardian.com/society/2014/dec/25/protect-children-stop-alcohol-sponsorship>

* * * * *

Za več informacij na temo poziva se lahko obrnete na Mateja Koširja na elektronski naslov: info@institut-utrip.si ali prek telefona **(031) 880-520**.

Kontaktne podatki:

Matej Košir, vodja vsebinske mreže »Preventivna platforma«

Inštitut za raziskave in razvoj »Utrip«

Trubarjeva cesta 13, 1290 Grosuplje

Pisarna: Vošnjakova ulica 1, 1000 Ljubljana

Telefon: (031) 880-520

E-pošta: info@institut-utrip.si

Spletna stran mreže: www.preventivna-platforma.si

Vsebinska mreža NVO na področju zdravja »**Preventivna platforma**« združuje tri ugledne nevladne organizacije (Inštitut za raziskave in razvoj »Utrip«, Rdeči križ Slovenije in Mladinsko zvezo »Brez izgovora«) ter številne druge podporne ustanove in organizacije.

Od nastanka v letu 2009 je mreži s pisno izjavo podporo izreklo **prek 40 nevladnih organizacij** iz vse Slovenije.

Več o vsebinski mreži »Preventivna platforma«: www.preventivna-platforma.si.